

Jasika pišete *fraxinus*, nsl. *jesika* *populus*, serb. *jasika*, hrov. *jasen* *fraxinus*; jeseni f. *auctumnus*, - *nina*, in nsl. je zdaj jesen f. gen. - *ni auctumnus*, jesen m. gen. - *na* pa *fraxinus*. Morebiti bi i jaz ločil lahko jesen in jasen že koj v imenovavniku?

P a s i z e m l j e.

Spisal Fr. Govekar.

(Konec.)

V vročem pasu Azije raste tudi kava in sladkor, sladka skorja, čaj in različne dišave; tudi rastejo tu v divjem stanu vsa naša navadna žita. Dobiva se tu rajska smokva ali banana in sveto drevo, katerega veje zrastejo v pravi ogel, rasto pa v zemljo, da zopet druge korenine poženo, ter se tako v kratkem kmalu ves gojzd prikaže. Ravno tako raste tudi v Afriki „Mangledrevo“. Naj večja rastlina pa je tako imenovana „*Affenbrothbaum*“, katerega deblo meri 80 — 85', krona njegova pa 180'. Tudi živalstvo prekosi vse druge pase v vsakem obziru. Posebno strašne pošasti ima Azija in Afrika. Po goščavah in rižjem polji biva tukaj modri slon in neumen pa močan nosorožec. V mlaki se zopet valja okorni morski konj in opasani krokodil. Tam zopet dirja po vročem pesku (katerega kupci le s pomočjo gojzdnega čolna ali velbloda premerijo) veliki štruc in dolgovratna žirafa. Drugod zopet se plazi oroslan in kervoželjni tiger za svojim ropom ali plenom; tam zopet urni leopard in lisasti panter v germovji in terstji prežita na gazele, divje konje, osle, divje kozle in drugo žival. Visoko na drevesih pa se ovijajo velikanske kače, čakaje bivola, da bi skočivši na nje, jih ovile, zadušile in požerle. Beloglavi jastrobi letajo visoko po zraku, in rumeni sakalji in hijene se plazijo okoli stanovanj in kopljejo po pokopališčih, da si svojo lakoto vtešijo. Dalje so še v Ameriki: mogočni kralj skopcev, kondor, tapir in jaguar; v novi Holandiji so pa kazmar, kenguru, kljunač, navadna rajčica in drugi. Razun teh je še v vročem pasu mnogo verst opic, lepo pepelnatih papig, kolibrov, lepih metuljev in svetlih žužkov; tudi tic pevk se tukaj ne manjka. Po gojzdi in logih pa se razlega večjidel le vpitje papig in kričanje vsakoršnih opic.

Veliko je tudi nadlegovalnih in zelo nevarnih žužkov, n. pr. moskitov ali navadnih komarjev in več drugih. Zraven rastlin in bogatih gozdov nahajajo se pa tudi strašne in velike pustine in puščave, po katerih so strašne bolezni, in katerim še zamorec in Indijanec le težko uide; Evropejca pa vselej kužne bolezni in hude merzlice usmertijo. Tudi nekteri vetrovi so zelo nevarni in morivni.

Prebivalci vročega pasa so zavoljo prehude vročine vsi leni, nemarni in zaspani. Ker jim narava le preobilno darov podaja, zato se kar nič ne prizadevajo za pridobitev vsakdanjega kruha, in tudi ne mislijo, da bi si za prihodnost kaj prihranili. Ne morejo se tedaj ustavljati svoji telesni naruri, zato pa tudi dostikrat pri vsej obilnosti žalostno poginjajo. Ker imajo vsega v obilnosti, prezirajo vsaki naj manjši trud, bodi si ali v duševnem ali telesnem oziru, ampak živé, ter prezirajo vse te lepe božje darove kakor njih predniki, ter se vdajo svojemu hudobnemu nagnjenju in strastim. Edino, kar jih nekoliko k delu priganja, je boj z živalijo in s svojimi lakomnimi in brezdušnimi sosedi. Pa še tukaj prezirajo vse zlahtne dušne moči, ampak so pri vsem le sirovi, divji, zviti in neusmiljeni. Še to delo jim je tedaj le v zgubo in v škodo.

Vse bolj srečni smo tedaj mi prebivalci srednjega pasa. Ni je stvari, ktera bi nas ne opominjevala k pridnosti in delavnosti. Spreminjava letnih časov in vremena, bolj skopa, kakor radodarna narava nas priganja k vednemu vojskovanju in izobraževanju svojih duševnih moči.

Vse drugače so prebivalci merzlega pasa. Oni morajo na tisoče zadržkov in opovir tako rekoč s čeznatorno močjo in z naj bolj popolnimi pripomočki premagati, da se le revno preživé, ter za silo oblečejo, in se tako med dolgimi, tamnimi in merzlimi zimskimi tedni reščijo velike revščine in gladovne smrti. Kje pa bi se tudi mogli pri taci okoliščinah kaj izobraževati, ker morajo se boriti in vojskovati vsaki dan z mnogoverstnimi zaprekami?

Veliko srečniše smo mi prebivalci srednjega pasa. Med delom se rodimo in rastemo, delo je naše veselje, in pri delu se naše duševne in telesne moči enakomerno razvijajo. In kako nas veseli po pridnem delu sad našega truda! Tudi raznoverstne umetnije domačih umetnikov nas dostojno odškodujejo za manjše naravne darove, kajti po njih dobiva

naš duh različne podobe tujih krajev, in v duhu se moremo radostno sprehajati, gledati, opazovati kraje in dežele, katerih še nikdar ni videlo naše oko, ne stopila na nje naša noga. Kdo bi tedaj pobožno ne sklenil rok, ter priserčno ne zahvaljeval Boga za toliko krasnih darov!

Zemljepisje v ljudski šoli.*)

(Dalje.)

VII. Savinske planine.

Zahodni kos štirске zemlje je obdan ob mejah z visokimi planimi, ki so posebno v zahodnem kotu okoli Solčave med 5 in 8 tisoč čevljev visoke. Ti apneniki so venčani z golimi zobatimi pečinami, kojih stene mestoma do tal na ravnoč strmo odpadajo. Savinske planine se računijo na spodnjem kraju Savine do Vranskega, na severnem kraju pod šaleško dolino do Vojnika. Njih zahodni del so solčavske planine.

a) solčavske planine.

V Solčavo**) prideš od nižih savinskih tal od Luč skoz Iglo; Igla je tenka pečinska soha 80 do 90 čevljev nad Savino povzdignena, in ima 3 do 4 čevlje široko luknjo skoz se, kder je kakor skoz iglino uho edini prehod v Solčavo. Torišče pa je stisneno na severni strani od Radohe, na južni od Ostrice, zadi za Iglo pa najdeš sred gorskih obokov v gorski kernici župno cerkev Solčavo in proti severozahodu podružnico sv. Duha.

Tu si kakor v veličanskem amfiteatru, krog tebe se vzdigajo, Ostrica, Rinka, Veliki verh, Olšova, Lepi verh, Radoha. Najviša pa je Rinka, mejnik od Štirске strani med Štirskim, Koroškim in Kranjskim 8085' visoka po Schmidel-u. Rinka je od Solčave proti jugozahodu videti, in je le en verh Velikega Grintovca po Lipoldu 8145' visokega, ki že leži zunaj naše dežele in se na Koroškem imenuje Kočna.

Ostrica, Rinka, Olšova in Radoha tedaj kot najviši verhi solčavskih planin okrožujejo župno okolico Solčavo, ki leži še

*) Slovenski Štajer.

**) Ime Solčava je nastalo po D. Terstenjaku iz Solca t. j. slatina, ki se tam nahaja.